

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Анелия Александрова Касабова, ИЕФЕМ – БАН

за научната и академична дейност на гл. ас. д-р **Гергана Георгиева Дончева**

по повод конкурс за академичната длъжност доцент по направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, обявен в ДВ, бр. 34 / 23.04.2021 г. за нуждите на секция „Култура на Балканите“

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСКАТА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ НА КАНДИДАТКАТА

В конкурса за доцент участва като единствен кандидат гл. ас. д-р **Гергана Георгиева Дончева**. Кандидатката е представила всички необходими документи коректно и прецизно, няма допуснати административни пропуски. Представените материали дават пълна и подробна информация за научната дейност на гл. ас. д-р Гергана Дончева. Коректно д-р Дончева прилага два списъка на публикации – един, който съдържа всички публикации, и един, в който са включени публикациите, с които участва в настоящия конкурс. За участие в конкурса гл. ас. д-р Гергана Дончева представя две монографии: *Образът на Балканите в балкански и западни филми: Стратегии за представяне*, Велико Търново: Фабер, 2010 и *Солунският кинофестивал: История, предизвикателства и метаморфози*, София: ИБЦТ, 2021 г. Първата монография е основана на дисертационния труд на Гергана Дончева, заслужено е номинирана през 2010 г. за най-добра в категорията за филмова теория и критика. В списъка на публикациите, с които кандидатката участва в конкурса, към 11-те статии в научни сборници от периода 2014 – 2021 г., биха могли да бъдат прибавени публикациите след заемането на академичната длъжност главен асистент през 2011 г., както и трите съ-съставителства (2015 г., 2018 г. (издание на български и на английски език, и 2021 г.), включени в разширения списък на публикации.

Публикационната дейност на д-р Гергана Дончева показва висока научна, но и обществена ангажираност – авторката публикува свои интервюта с водещи личности от областта на киноизкуството, статии, рецензии и отзиви за книги, за филмови фестивали, за отделни филми в различни специализирани списания и електронни издания – дейност, която не е включила в списъка публикации за конкурса.

Дори по съкратения списък, в количествено отношение публикациите на кандидатката отговарят напълно на минималните национални изисквания, поставени в Закона за развитие на академичния състав и свързаните с него правилници. Представената научна продукция отговаря на профила на конкурса – значителна е като обем, значима е като съдържание и разгледани изследователски теми.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТКАТА

Гергана Дончева има две завършени магистратури към СУ „Св. Климент Охридски“ - по културология през 2002 г. и по политология през 2007 г. Дисертационен труд на тема "Образът на Балканите в балканското посттоталитарно кино и в някои западни творби в периода 1990-2006 г." защитава през 2010 г. към Института по балканистика – БАН, от 2011 г. досега работи към ИБЦТ – БАН. Двете магистратури, високото ниво на дисертационния

труд, както и специализациите чрез стипендии (две тримесечни и две едномесечни), участието в научни проекти (3), в организацията на международни или национални конференции (2), лекционните курсове отразяват висока лична мотивация, устойчив траен интерес към научна дейност и са доказателство за натрупани опит и познания, за развити компетентности.

Биографията на Гергана Дончева впечатлява и с участието в организацията на национални и международни филмови фестивали и журита, свързани най-общо с киноизкуство.

Научната кариера на д-р Гергана Дончева показва умело съчетаване на изследователска работа и експертна дейност.

3. НАУЧНИ ОБЛАСТИ И ПРОБЛЕМИ

Д-р Гергана Дончева работи по разнообразни теми, свързани с киноизкуството, които разглежда във времеви диапазон основно на 20 – 21 в. в широка сравнителна перспектива – балканска, европейска, световна. Авторката прилага методите на историческа реконструкция и на дискурсивен анализ, като разглежда методически дълбоко, с критична научна дистанция както (кино)образи, така и текстове от архивни източници и направени от нея интервюта с водещи кинотворци.

4. ОСНОВНИ НАУЧНИ ПРИНОСИ

Оригиналните научни приноси на д-р Гергана Дончева са в подбора на значими, сравнително слабо разработени теми, ключови за разбирането на българското, балканското, а и световното кино. Приносно е компетентното, обосновано и последователно съчетаване на подходи от кинокритиката, културните изследвания, политологията и устната история. С отлично познаване на теоретичната литература, съчетано със съвместно събиране и анализиране на разностранни извори, изследователката проследява напр. моделите на репрезентация на периода на държавен социализъм в кинопроизведения от България и от други (пост)социалистически страни; представя развитието на „малките“ кинематографии в Европа; поставя въпросите за концептуализацията и представянето на националната идентичност в киноиндустрията на Република Северна Македония, България, Хърватия; проучва специфичния иконичен репертоар на (само)екзотизиране, асоцииран с Балканите; проследява историческите трансформации на определени кинообрази, като напр. концептуалната еволюция на вампира и на вещицата в киното; прави задълбочени портрети на отделни изявени кинотворци.

Хабилитационният труд, представен за участие в настоящия конкурс, монографията *Солунският кинофестивал: История, предизвикателства и метаморфози*, е концентриран израз на натрупани изследователски умения. Многогранните познания, стремежът към обхващане на всяко изследвано явление в пълнота са заложени в структурирането на труда. Авторката изхожда от разбирането, че пълноценното разбиране на специфични (кино)процеси и факти е невъзможно без широкото им контекстуализиране. Солунският кинофестивал Гергана Дончева интерпретира на фона на очертаните от нея в първа глава *Кинофестивалът като обект на изследване* основни черти на кинофестивалния феномен като типология, участници, функции. Авторката синтезирано извежда взаимовръзката между киноизкуство, политика, финанси, културни канони и очертава в диахронен план йерархизираната глобална фестивална мрежа.

Фактологично плътно е и представеното във втора глава *Историческо развитие на Солунския кинофестивал*. Д-р Дончева представя възникването, специфичните етапи на трансформация и настоящия статус на конкретния кинофорум като част от историята на гръцкото кино, извежда влиянието на политическите, социалните и културни процеси в Гърция върху кинематографията, както и обратно – влиянието на кинофестивала върху общественото развитие.

В последната трета глава *Българското участие на Солунския кинофестивал (1963-2020)* Гергана Дончева разглежда през времевия маркер на преломната 1989 г. противоположните модели на представяне на българската кинематография в чужбина. Според авторката „концепцията за природата и функциите на киното в България претърпява значителни промени и то от инструмент за идеологическо влияние се превръща в културен продукт“. Тази хипотеза буди въпроси, доколкото киноизкуството от самото му зараждане е тясно преплетено с политика, икономика; част е от сложни властови отношения. Както и да се дефинират „идеология“ и „културен продукт“, разграничаването им е условно, преобладават преплитанията. Всяка власт използва образите (неподвижни – фотографията, и подвижни – филмовото изкуство) като „емоционално оръдие“ за прокарване на политики и идеологии. Хипотезата до голяма степен противоречи на изложението на Гергана Дончева, която на всички нива и за различни кинофестивали извежда основополагащите връзки киноизкуство – култура – икономика – политика. Целта на научното изследване е да буди въпроси и да стимулира към нови търсения, наличието на спорни хипотези в широкомащабното изследване на Гергана Дончева оценявам като приносно. Макар на места текстът да има енциклопедичен характер, той е написан на високо научно ниво и се чете като интригуващо четиво.

Представеният монографичен труд е оригинално, задълбочено, критично, аргументирано историко-политико-киноведско изследване на Солунския кинофестивал.

5. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ КАНДИДАТКАТА

Имала съм удоволствието да участвам в различни научни форуми заедно с д-р Гергана Дончева. За мен д-р Дончева е перспективен учен, открояваща се с висока професионална отговорност и самовизискателност, инициативност и способност за работа в екип.

6. МОТИВИРАНО И ЯСНО ФОРМУЛИРАНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на казаното по-горе за високите научни и научноприложни постижения и изследователски опит на гл. ас. д-р Гергана Георгиева Дончева, убедено давам положителна оценка и препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури и на Научния съвет на Института за балканистика с Център по тракология – БАН да гласуват в подкрепа на избирането на д-р Гергана Георгиева Дончева на академичната длъжност **доцент** по направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

09.08.2021 г., София

Доц. д-р Анелия Касабова